

Nehezíti a hallgatói értelmezést az is, hogy az interpretációban segítséget nyújtható tanulmányok „beszédmódja” jelentősen eltér az általuk használt köznyelvi megnyilatkozási formától: ez egyfelől az értelmezés vulgarizálásához vezethet, másfelől viszont a bonyolult interpretációk recepciójának problematikáját is jelzi.

Az oktató feladata a közvetítés a kétféle beszédmód között s az eredményes olvasás feltételeinek megteremtése. Az út, a mód sokféle (személyes motiváltság, oktatói gondolatok az olvasandó művekről, személyes élmények, a nehézségek megbeszélése, a párbeszéd lehetőségének megteremtése stb.); az elérendő cél pedig a befogadói aktivitás növelése, hogy erőfeszítésének eredményeként a hallgató is részese lehessen az érzelmi-intellektuális kalandnak.

Befejezésként Umberto Eco gondolataiból idézünk: „Minden műalkotás nyitott tárgy, amelyet a végtelenségig értelmezhetünk (...) mert minden mű jellegzetes vonása, hogy újabb és újabb arcuitalait feltárva tapasztalatok kiismerhetetlen forrása lehet.”⁸

IRODALOM

1. Szöveggyűjtemény korunk irodalmának tanulmányozásához. Szerk.: Csíkvári Gábor. Budapesti Tanítóképző Főiskola, 1986., 1.
2. Ars poeticák a XX. századból. 1982., 34.
3. Uo. 52.
4. Vilcek Béla: Az irodalomtudomány „provokációja”, Budapest, 1995., 220–232.
5. A magyar irodalom története. 1945–1975. III/2. Szerk.: Béládi Miklós, Rónay László. Bp., 1990.; Pomogáts Béla: Az újabb magyar irodalom. 1945–1981. Bp., 1982.
6. Kulcsár Szabó Ernő: A magyar irodalom története. Bp., 1983.
7. Ars poeticák a XX. században. Szerk.: Sík Csaba. 1982., 73.
8. Umberto Eco. A költői nyelv elemzése. In: Umberto Eco: Nyitott mű. Ford.: Dobolán Katalin. Bp., 1998., 107.

DR. SZERI ISTVÁNNÉ
vezető óvónő, közoktatási szakértő
Hajnóczy utcai Óvoda
Szeged

Alternatív módszerek az óvodai nevelésben

AZ ÓVODAI NEVELÉS ORSZÁGOS ALAPPROGRAMJÁRÓL

Az 1993-as Köznevelési törvény szerint az óvoda a köznevelési, közoktatási rendszer része. Az óvoda hároméves kortól az iskolába járáshoz szükséges fejlettség eléréséig nevelő intézmény. A 3–18 évesek nevelésének-oktatásának tartalmi struktúráját négy fő dokumentum jelöli ki:

1. Az óvodai nevelés országos alapprogramja
2. A Nemzeti alaptanterv
3. Az alapképzési vizsga szabályzata
4. Az érettségi vizsga szabályzata

Ezekhez csatlakozik a fogyatékos gyermekek óvodai és iskolai nevelésének irányelvei, a nemzeti, etnikai kisebbség óvodai és iskolai nevelésének irányelvei, a két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelve.

Az óvodai nevelés országos alapprogramja nem a hagyományos értelmű központi dokumentum. Szabályozó szerepe, műfaja jelentősen eltér a korábbiaktól. Megfogalmazza a magyar társadalomnak az óvodákkal szemben támasztott igényeit, fenntartja az óvoda-iskola kapcsolódási lehető-

ségeit, s egyben teret enged a különböző óvodák sajátos elképzeléseinek, innovatív törekvéseinek is. Ez az első olyan óvodai program, amely a gyermeket állítja középpontba.

A program sajátossága, hogy megrajzolja a XX. század utolsó évtizedének gyermekképét. Sorra veszi a gyermeki fejlődést meghatározó és befolyásoló tényezőket. Leírja az óvodás gyermek életkori sajátosságait, kiemelve az egyedi sajátosságok jelentőségét. Felsorolja azokat a gyermeki tevékenységformákat, amelyek a fejlődépszichológia mai állása szerint az óvodáskorú gyermek életkori és egyéni sajátosságainak megfelelnek, és melyeknek végzése közben fejlődik. Megrajzolja a 3–7 éves gyermek fejlődési menetét. Jellemzi az óvodából iskolába lépő gyermek testi, emocionális, mentális és szociális képességeinek fejlettségi szintjét, és mindezek alapján megfogalmazza az óvodának, mint önálló nevelési intézménynek, a cél- és feladatrendszerét, az óvoda funkcióit. Leírja az óvodai lét tevékenységi formáit, és az óvónő feladatait.

Az óvodai nevelés országos alapprogramja egy olyan humanista pedagógiát és pszichológiát képviselő dokumentum, amely a nevelés kérdéseiben alapvető dolgokat nagyon egyszerű – a szülő számára is érthető – nyelven fogalmazza meg. Az alapprogram alapvető üzenete, hogy az általános iskola első két osztályában az óvoda gyakorlatát kellene folytatni.

Az óvodák a közoktatási törvény értelmében 1999. szeptember 1-től megkezdtek az alapprogramra épülő helyi programjuk alapján a nevelőmunkát, természetesen az újonnan indított óvodai csoportban. Az óvodák helyben döntöttek nevelési programjukról, újdonságnak számított, hogy önállóan határozhattak arról, hogy egy megírt programot *adaptálnak*, vagy ők maguk írnak egy *önálló* programot. A nevelőtestületek így módon szokatlanul nagy döntési szabadságot és egyben felelősséget kaptak közös szakmai munkájuk megalapozásához. A cél a gyerekek érdekeinek érvényesítésével az óvoda sajátos helyzetéhez, értékrendjéhez, ellátandó feladataihoz igazított helyi nevelési program elkészítése, illetve megválasztása és alkalmazása. Programíráskor figyelembe kellett venni a fenntartói igényeket, elvárásokat, a tárgyi feltételeket, hogy az óvoda hol működik, milyen környezetben, milyen feltételek között. Figyelembe kellett továbbá venni a település szerkezetét, a lakosság összetételét, a szülők iskolázottságát, elvárásait, megítéléseit, nevelési elveiket, eljárásaikat. A gyermekek adottságai mellett meghatározó az óvodapedagógusok személyisége: milyen az érdeklődési körük, iskolázottságuk, tenni akarásuk, egyéni adottságuk, vitakészségük és egymás közötti viszonyuk. A tartalmi feldolgozás első lépéseként meg kellett határozni a nevelési rendszer célját és feladatait. Ennek ismeretében kerülhetett sor a nevelési területekre, az óvodai élet tevékenységformáira, a sajátos feladatokra és az ellenőrzés, értékelés módjának kidolgozására.

Az óvoda pedagógiai célkitűzéseit, nevelési feladatait meghatározó program nyilvános dokumentum. Gondoskodni kell arról, hogy a programot a szülők is megismerjék. A magyar óvodai nevelés gyermekközpontúságával, a játék értelmezésével és rendszerével nemzetközi elismerést vívott ki már az elmúlt évtizedekben is. A magyar nevelésügy legprogresszívebb területe, ahol állandó jelenséggé vált érvényesült az új utak keresése, a permanens továbbképzés igénye. Mindemellett a nevelés gyakorlata ráirányította a figyelmet azokra a pontokra, ahol továbblépésre van szükség. A tanulás értelmezése terén következett be a legnagyobb változás, amelynek több következménye van.

Kialakulóban vannak a sajátos, a gyermek életkori specifikumaihoz jobban igazodó, játékos tanulási folyamatok, amelyek bizonyos tervszerűsége épülve megadják az óvónő-gyermek együttműködésének lehetőségeit, az egyéni fejlődést. A fejlődésbeli különbségeket veszik alapul, és differenciált fejlesztésre törekednek. Megváltozott az óvónői szerep, a korábban inkább „kivülről irányító” ellenőrző-értékelő tevékenységgel szemben előtérbe került az együttélő, együttselekvő és tanuló, segítő, közvetlenül mintát adó magatartás.

Felerősödtek a hazai újító törekvések. A magyar óvodai nevelés hagyományainak tiszteletétől vezérelve keresik a „több utas” óvodai nevelés lehetőségeit. A következőkben az óvodai nevelésben jelenleg fellelhető törekvések rendszerét ismertetem a teljesség igénye nélkül, elsősorban a főbb tendenciákat alapul véve mutatom be az alternatív óvodapedagógiai törekvéseket, melyek mindegyikére jellemző, hogy kísérletek alapozták meg a programokat.

Felsorolásszerűen a legtöbb érdeklődést kiváltó programok:

AZ ÖNFEJLŐDÉSRE ÉPÜLŐ, A SPONTÁN HATÁSOK PRIORITÁSÁT HANGSÚLYOZÓ PROGRAMOK

a) **Óvodai nevelés játékkal, mesével** című programban együttes tevékenységükkel és állandó kommunikációval nevelnek.

Készítette: Zilahi Józsefné, Stöckert Károlyné, dr. Ráczné dr. Főző Klára, Budapest, 1995.
Eötvös József Könyvkiadó

b) **Játék-mozgás-kommunikáció** című programban a komplexitásra, illetve integritásra törekednek a speciális folyamatban.

Készítette: Dr. Pereszlényi Éva–Porkolábné Dr. Balogh Katalin, Budapest, 1997.

c) **Epochális rendszerű óvodai nevelési programban** egyéni képességfejlesztés, az adott gyermek aktuális fejlettségéből kiindulva folyik a munka.

Készítette: Vargáné Szabó Györgyi, Debrecen, 1997.

d) **Tevékenységek központú óvodai nevelési program.** Társadalmi gyakorlatra való felkészítés.

Készítette: Fábián Katalin, Miskolc, 1996. Fabula Bt.

e) **Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel** című program. Az érzelmi nevelés és a tevékeny óvodai élet megteremtése az alappillére.

Készítette: Nagy Jenőné, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, 1996.

További figyelemre méltó programok, melyek az innovációs törekvésekre épülnek, és figyelembe veszik az ONE koncepcióját, és egy-egy nevelési terület fejlesztésére kiegészítő programokat készítették.

a) **Egészségvédelem, egészségnevelés** című program.

Készítette: Székely Lajos, Budapest, 1998. Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózata.

b) **Néphagyományörzés az óvodában** című program.

Készítette: Dr. Bucherna Nándorné, Faust Dezsőné, Zadravecz Teréz, Budapest, 1998. Hogyf

Editio

c) **Lépésről lépésre** című program.

Készítette: Dr. Deliné dr. Fráter Katalin. Hajdúböszörményi Óvóképző Főiskola, 1996.

Ezekről a programokról másik alkalommal részletesebben szólok.

Röviden három módszert szeretnék bemutatni, amelyek a legnagyobb érdeklődést keltették Csongrád megyében:

Az epochális rendszerű óvodai nevelési program

A program célja: Egyéni képességfejlesztés, mely mindig az egy gyermek aktuális fejlettségéhez igazodik.

- sikerorientált, a környezetben jól eligazodó, problémájára aktívan közreműködő, saját megoldást találó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező gyermekek nevelése,
- mély természetszeretet kialakítása,
- ismerkedés népi kultúrákkal.

A képességeket Lénárt Ferenc értelmezése szerint csoportosítják. A program az egyéni képességfejlesztést, az egyénre figyelmet, a gyermek életében való eligazodást, magatartáskultúrájának csiszolását, „tisztá forrásból” táplálkozását szolgálja. Ide tartozik:

- a napirend és a csoportok szervezése
- a folyamatos étkézést önkiszolgálással oldja meg,
- a csoportszoba átrendezése úgy, hogy a többféle tevékenységet végző gyerekek ne zavarják meg egymást,
- a gyerekek döntenek el, hogy mikor kezdenek el vagy fejeznek be egy tevékenységet,
- pihenésnél: egy óras pihenés után van aki tovább alszik, van aki játszik, vagy éppen uzsonnázik.

Vegyes életkorú csoportok szervezése szükséges. A kollégák a csoportok összeállításánál figyelemmel kísérik a nemek összetételét, hogy arányos legyen, a különböző életkorú gyermekek számát, a testvérek, barátok, ismerősök egy csoportba kerülését.

Tanulásról alkotott nézetük:

- a testnevelés kivételével a kötetlen formát tartja elfogadhatónak a program,

- önként, de egyszerre maximum 8 gyermek vehet részt,
- a tanulási tevékenységet epochákban szervezik,
- a témákat hetekre bontják úgy, hogy feldolgozásuk kövesse a gyermek látásmódját (egész-rész-egész)

- a környezet megismerésére nevelés, környezetvédelem, munkák, illemhez és matematikai játékokhoz kapcsolódó epochák vannak, melyek helyét és időtartamát az év folyamán az aktualitás határozza meg.

A részvétel három napon át a gyermekek számára lehetőség. Eldönthetik, hogy melyik napon vagy egy héten át hányszor vesznek részt a tanulási tevékenységben. A negyedik napon az óvónő tanulni hívja azokat, akik eddig nem vettek részt, és 5-7 évesek. A tanulási tevékenységet játékidőben, jól elkülönítetten, nyugodt helyen, naponta azonos időben szervezik.

A tervezési munkákat a fejlődési naplóba dokumentálják a következő szempontok szerint:

- önállóság fejlődése,
- játék, szociális magatartás,
- kommunikációs képesség,
- kognitív képesség,
- cselekvési képesség.

Az óvónő felelősséget vállal minden gyermek fejlődéséért. A tanulási folyamat tervezése ciklusos és heti tervezést igényelnek. Ciklusos azért, hogy az óvodapedagógus folyamatként lássa, kezelje a tapasztalatszerzést, a megismerés útját. Heti azért, hogy a gyermekek fejlődési üteméhez, igényeihez, a spontán helyzetekhez igazodhasson.

Ne a terv megmásíthatatlansága, hanem az élethelyzet, a gyermek, az aktuális feladat irányítsa a folyamatot. Szegeden a Csap utcai óvodában dolgoznak ezzel a módszerrel. Az óvodában minden hónap első szerdáján nyílt napot tartanak a szülők számára (8-12-ig). Ezt követően a szülőkkel megbeszélik a látottakat. Az óvodához közel építették az általános iskolát, amellyel nagyon jó szakmai kapcsolatot tartanak fenn.

Októberben:

- az óvodapedagógusok látogatnak el az iskolába, hogy mennyire sikeres a gyermekek beilleszkedése,

- szóbeli beszélgetés az igazgatónővel és a tanítókkal.

Decemberben:

- Mikulás ünnepség az óvodában, Mikulás volt a tanító bácsi, a krampuszok pedig a kisiskolások,
- Az óvodapedagógusok mesét dramatizálnak, mint pl. A Télapó kesztyűje,
- Karácsony az iskolában, az iskolások Betlehemes játékot dramatizálnak az óvodásoknak, ahol meghívott vendégek, a szülők is részt vesznek.

Januárban:

- szülői értekezlet az új gyermekek részére,
- a tanítók ismertetik az iskolai módszereket és az intézmény helyi specialításait.

Februárban:

- óralátogatás a leendő tanítóhoz

Március-Április:

- a leendő tanítók találkoznak a gyerekekkel hetente egyszer, összesen 10 alkalommal 10 héten keresztül. Egy órát számítógépen játszanak. Tematikus játékos feladatokat végeznek a gyermekek.

Az igazgatónőnek nagyon megtetszett az óvodában már jól működő epochális rendszerű tanítás. Személyes beszélgetésünk során jelezte, hogy az intézményébe előadót fog meghívni, aki részletesen bemutatja ezt a módszert a tanítóknak, és így egymásra épülő nevelést és oktatást tudnak megvalósítani az óvodával. Úgy érzem, nagyon fontos, hogy az óvodában már jól bevált módszereket megismerjék a tanítók, és ha számukra is szimpatikus egy módszer, azt a mindennapi munkájukban meg tudják valósítani.

A tevékenységközpontú óvodai nevelési program

Középpontba állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést, és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeli. A pedagógiai program gerincét Gáspár László pedagógiai

rendszerének óvodai körülmények közötti alkalmazása alkotja. Szerinte az óvoda feladata az „orientálás”, a valahonnan valahová vezetés, jól szervezett tevékenységben, a tevékenységhez hozzáadott nevelői segítséggel. Véleménye szerint a tevékeny életre, a valóságos tevékenységre felkészítés a mindennapi étellel folytatott állandó kooperáció és kommunikáció eredményeként valósul meg.

A kooperáció konkrét tartalma: a társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös összehangolt erőfeszítésén alapuló megtervezése.

A kommunikáció konkrét tartalma: a közmegegyezésre (konszenzusra) való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélés és együttműködés előkészítését, lebonyolítását, ellenőrzését és értékelését szolgálják.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés célja: a 3–7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magában foglalja:

1. A teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

2. Az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

A nevelési cél elérésnek feltételei: a programban kitűzött nevelési cél a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével, a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva lehetséges megvalósítani. A feladatrendszer elemei a gyakorlatban nem különülnek el egymástól:

- a) játék és tanulási tevékenység,
- b) társas és közösségi tevékenység,
- c) munkatevékenység,
- d) szabadidős tevékenység.

A nevelés egészen belül megvalósuló tanulás, kötött és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták stb. formájában egyaránt megoldhatók a napi élet bármely mozzanatában. Ez teljes egészében az óvodapedagógus kompetenciájába tartozik. A lényeg, hogy a tevékenyekdedítés sokszínű, változatos legyen, és a tevékenyekdedítésen legyen a hangsúly. A munkavégzés rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, amely beépül az óvodai mindennapokba.

A szabadidős tevékenységnél az óvodapedagógus pihenő időben és a délután folyamán keresen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kérésének teljesítésére. A lényeg mindig, hogy cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon a gyermek, és valódi környezetében lévő problémáival foglalkozzon.

Néhány gyakorlati példa az óvoda-iskola kapcsolatában megmutatkozó tevékenységeken keresztül történő cselekvések: Szegeden, a Cső utcai óvodapedagógusok a program áttanulmányozása után bizonyos tevékenységeket alkalmaznak a mindennapi gyakorlatukban. Nagyon jó az iskolával való kapcsolatuk, hiszen az iskola hetente egyszer szeptember 1-től május 31-ig biztosítja a tornatermet a testnevelés foglalkozáshoz. Az alsós munkaközösség tagjai közös összejövetelen megbeszélik novemberben a gyermekek beilleszkedését az iskolában. **Decemberben:** Mikulás ünnepséget szerveznek az iskola tornatermében, ahol az iskolások ünnepséggel ajándékozzák meg az óvodásokat. A helyi képviselő anyagilag is támogatja a rendezvényt.

Januárban: egy lyukasórán csak az óvodásoknak ad egy órát a tanító néni, májusban pedig az iskolásokkal együtt vehetnek részt egy órán. Délután sportrendezvényt tartanak a szülőknek, hogy megismerkedjenek az iskolával. Egy évben egyszer meghívja az óvoda az alsós munkaközösséget óvodalátogatásra, és szakmai ötleteket adnak egymásnak, majd a tanító néni is visszahívja az óvodapedagógusokat, közös játékokat is játszanak a pedagógusok. Sporthetet is rendez az óvoda az iskolában, a hét első négy napján az óvoda összes gyermeke részt vesz rajta, az utolsó napon, pénteken pedig az óvoda összes dolgozója versenyezhet mozgásos tevékenységekben. Kölcsönösen törekednek az óvónők és a tanítónők, hogy egymás intézményét, nevelési programját megismerjék.

Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel

Az egyre kilátástalanabb helyzetben, az egyre erősödő érzelmi elszárvárosodásban élő családok sorsa, szemlélete állította középpontba ezt a programot. Két alappillére közül az egyik az érzelmi

nevelés, a másik a tevékeny óvodai élet megteremtése, melyben hangsúlyt kap a kreatív gondolkodás megerősítése.

Humor: robbanásszerűen oldja a feszültséget, lazít, jó közérzetet teremt.

Felfedezés: hagyja a gyermeket kíváncsiskodni, kutatni, a tárgyi, természeti, társadalmi környezetet észrevenni.

Művészet: megélni minél gyakrabban a művészet kiváltotta sokkal lágyabb, érzelmibb és ellenőrzöttébb feszültségmegoldást.

A program célja: az óvodások nyugodt, élménygazdag, harmonikus fejlődésének, a magasabbrendű érzelmek kibontakoztatásával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével. Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a gyermeki személyiségre irányuló fejlődés biztosítása, elősegítése. Komplex élmények biztosításával, segítségével erős érzelmi kötődés kialakítása a gyermekek és a művészetek között.

Nagy hangsúlyt helyez az erkölcsi-szociális, esztétikai, intellektuális érzelmek kialakítására. A program társas kapcsolatrendszerében az Adler pszichológiája nyomán kidolgozott nevelési elveket követi, melyeket a szülőkkel együtt szeretnének a gyermekek és a közösségek javára fordítani. A kidolgozott elvek tudatosításával elérhető a közös értelmezés, amelybe az óvoda összes dolgozója és használója beletartozik. Ezért a felnőttek tetteikkel sugározzák, hogy „*tisztelek Téged, fontos vagy Nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre!*”

E szemlélet gyakorlattá válásához számos módszertani javaslat társul, mint a kapcsolatfelvételt megerősítő személyes percek, a tudatosan rendszerbe foglalt szoktatás, a szokásrendszert megerősítő jelképek, szimbólumok. A nevelés központúságot hirdetve kiemelt hangsúlyt kap a gyerekek egészséges életmódjának alakítása, mely az egyén sajátosságait megismertetve segíti az egészséges életvitel-igény kialakítását. A délutáni pihenésnél, az alvásnál maximálisan követi a gyermekek életkori, egyéni szükségletét. Mindenütt jelekkel erősíti meg az egészségügyi szokásokat, hogy ne csak hallják, hanem vizuális ingerek is segítsenek a szokásos interiorizálásában.

A művészetek, a néphagyomány formanyelvéből nőttek ki a népszokások, a jeles napok keretét adnak a tevékenységek tervezhetőségének. A szabad játékot tiszteletben tartja, ezért a reggeli időszakban nem kezdeményez fejlesztő játékot. A folyamatos tízórai után viszont játékba integrálódnak az óvónő által kezdeményezett tevékenységek.

Mese, vers, dramatikus játék mindennapos tevékenység. Kevés mesét tervez, de azt minél több ismétléssel és minél többféle megjelenítési módszerrel mélyíti a gyermeki tudatban.

Az ének, énekes játékok, zenehallgatás célja a közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése.

A különleges vokális és hangszeres videófelvételeik csemegeként hatnak az érdeklődő gyermekekre. Az évszakonként megszervezett 15-25 perces óvodai koncertek különös élményt jelentenek gyermekeink életében.

Rajz, mintázás, kézimunka a szabad szárnyalás, az önkifejezés eszköze, melyet a sokféle technikai és választható témajavaslatokkal erősítünk meg. A gyönyörködtetés óvodai példája az évszakonként megrendezett műalkotásokat bemutató ovigaléria. A kiállított anyagokat nemcsak a gyermekek készíthetik el, hanem a szülők, nagyszülők, pedagógusok vagy meghívott művészek.

A **mozgás, mozgásos játéktevékenységek** segítik a gyermekek természetes, koordinált mozgásának kialakítását. A programba beépített zenés mozgásos percek pedig különösen megerősítik a finom mozdulatokat.

A **környezet tevékeny megszerettetése** a „szeresd, ismerd, vidd” kulcsszavakkal történik. Cél: a közvetlen és tágabb környezet felfedeztetése, a természet tárgyi-emberi világ-értékeinek, szépségének meglatatása. Mikrocsoportos séták, megfigyelések teszik élményszerűvé a látottakat.

A **munka** jellegű tevékenységek is létszerűek, a tevékenységekhez és önmaguk kiszolgálásához kapcsolódnak.

E programot azok az óvodapedagógusok tudják hitelesen megvalósítani, akiknek a személyiségvonásaiban megjelenik a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, s tetteikben érezhető a hitelesség, a tapintat és a mérhetetlen gyermekszeretet.

Csongrád megyében több óvoda is választotta ezt a programot. Óvodai életünkben szeretnék egy pár mozzanatot bemutatni, hogyan épül az óvoda életébe az iskola segítségével a művészetek szeretete.

Valamennyi óvodában kialakították az **ovigalériát**, mely rendkívül hangulatos színfoltja az óvodának. Az évszaknak megfelelő képek, szobrok és zene fogadja az érkező gyermeket és szüleit, Szegeden a Petresi utcai óvodában.

Októberben egésznapos szüreti mulatságot rendeznek, délelőtt a csoportszobákban nemezelés, csuhéból babák készítése folyik, gyékényből és vesszőből kosarakat készítenek a gyerekek népi iparművészekkel. Délután az iskolások a tanító néni segítségével őszi verseket, énekeket mutatnak be. A műsort nemcsak a gyerekek nézhetik, hanem az érdeklődő szülők is. Mustot készítenek az udvaron, és a néptánc szakos tanárnő segítségével táncház indul az óvoda összes résztvevőjének.

Karácsonykor hangversenyt adnak az iskolások.

Szegeden a Fő fásori óvodában is művészeti napot szerveznek novemberben a Bálint Sándor Művelődési Házban. Rajzkiállítás is, ahol nemcsak a gyermekek munkái láthatóak, hanem az óvodapedagógusoké is.

Az iskolás gyerekek hangversenyt adnak, majd ezt követik az óvodások őszi dalai, versei. Az óvodában kézműves foglalkozás, néptánc tanítás és zene óvoda működik, személyre szóló zenei fejlesztéssel.

A pedagóguspálya szépsége, hogy nyitott szívvel láttassuk meg a világot gyermekeinkkel. Ne menjünk el egy virágzó fa, egy dal szépsége mellett úgy, hogy ne engedjük hatni ránk. Fontosak a jó módszerek, de annál fontosabb az ember, a pedagógus egyénisége, a belülről jövő elkötelezettség, pedagógiai, pszichológiai tudással, tájékozottsággal, tapasztalattal, hogy hittel, szeretettel tegye a dolgát a mindennapokban.

IRODALOM

1. MKM: Óvoda az ezredfordulón, Budapest, 1998. (munkaanyag)
2. Pethő Ágnes: Ismét az új típusú tartalmi szabályozásról, Budapest. Óvodai Nevelés. 1997. február 2. szám.
3. Dr. Deliné Dr. Fráter Katalin: Az óvodai nevelést megújító törekvések rendszere, Hajdúböszörmény, 1992. Hajdúnánási Béke Mgtsz.
4. Fábrián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program, Miskolc, 1996. Fabula Bt.
5. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, 1996. Pedagógiai Intézet
6. Vargáné Szabó Gyöngyi. Epochalis rendszerű óvodai nevelési program. Óvodai nevelés, Budapest, 1997. 6. szám.

FÓNAI MIHÁLY – PAPIK PÉTER

Debreceni Egyetem Jog-és Államtudományi Intézete

Megyei Pedagógiai, Közművelődési Intézet és Továbbképző Központ

Nyíregyháza

Vélemények és elvárások a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat által fenntartott szakképző iskolákról

Szülői vélemények, elvárások és problémapercepció

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat (a továbbiakban: önkormányzat) nyolc szakképző iskolát tart fenn a megyében, melyek között három a szakmunkásképző iskolák, öt pedig